

MULGIMAA

turismikaart

www.mulgimaa.ee

Viljandi Turismiinfokeskus

Vabaduse pl. 6, Viljandi
Tel: +372 433 0442
Avatud: 15. 05 – 14. 09 E-R 10 – 18,
L-P 10 – 15
15. 09 – 14. 05 E-R 10 – 17,
L-P suletud

Abja Infopunkt

Pärnu mnt. 10, Abja-Paluoja,
Viljandimaa
Tel: +372 436 4195

Abja Spordi- ja Tervisekeskus

Abja tee 15, Abja-Paluoja, Viljandimaa
Tel. +372 436 4101

Karksi-Nuia Turismiinfopunkt

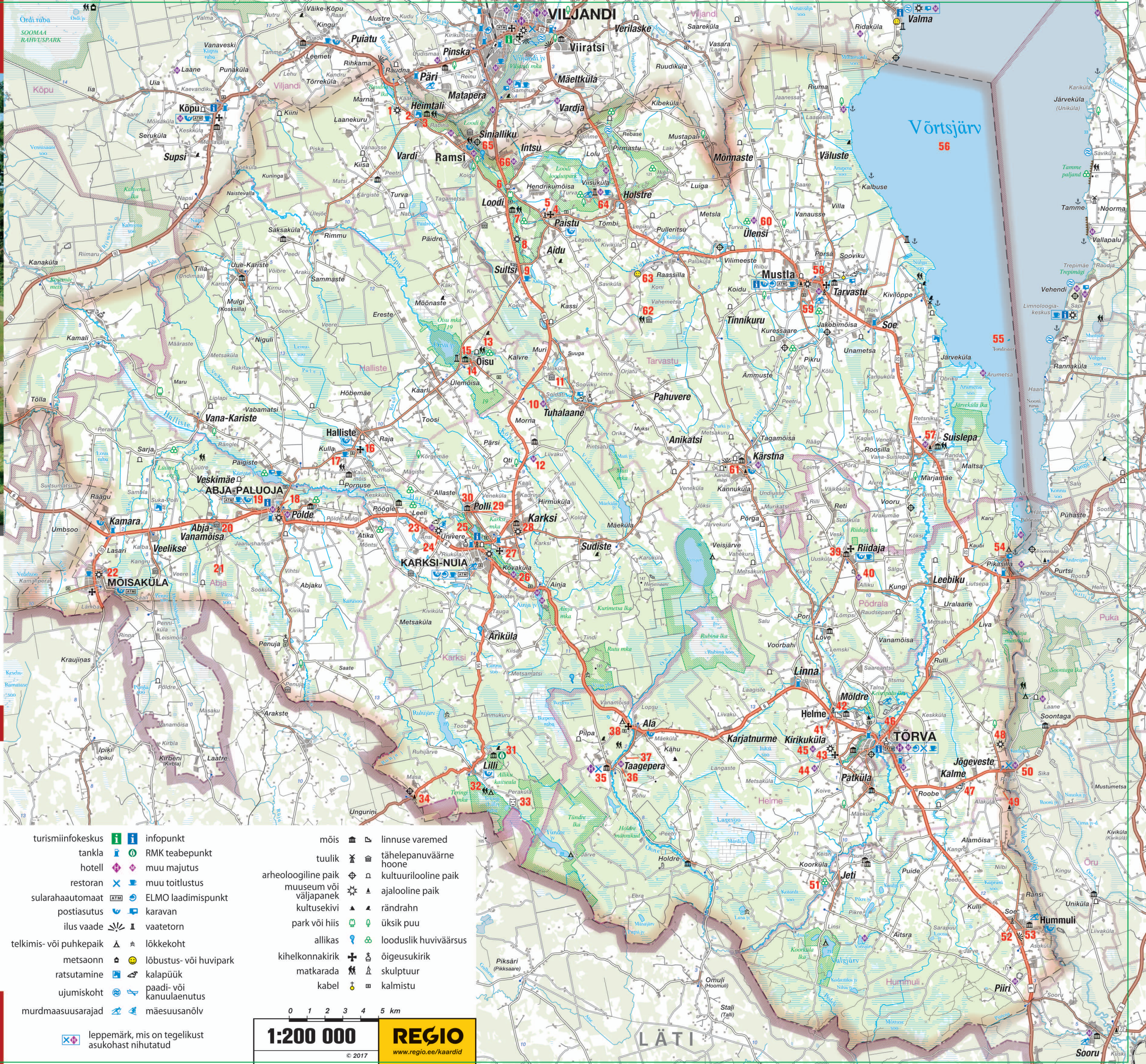
Viljandi mnt. 1, Karksi-Nuia, Viljandimaa
Tel: +372 435 5527

Tõrva-Helme Turismiinfopunkt

Valga 1, Tõrva, Valgamaa
Tel: +372 766 3300

Valga Külustuskeskus

Kesk 11, Valga
Tel: +372 766 1699
Avatud:
15.05.- 15.09. E-P 10-17
16.09.- 14.05. E-R 10-16,
L-P 10-14

turismiinfokeskus		infopunkt	mõis		linnuse varemud
tankla		RMK teabepunkt	tuulik		tähelepanuväärne hoone
hotell		muu majutus	arheoloogiline paik		kultuurilooline paik
restoran		muu toitlustus	museum või väljapanek		ajalooline paik
sularahaautomaat		ELMO laadimispunkt	kultusekivi		rändrahn
postiasutus		karavan	park või hiis		üksik puu
ilus vaade		vaatetorn	allikas		looduslik huviväärsus
telkimis- või puhkepaik		lõkkekoht	kihelnakkirik		õigeuskirik
metsaonn		lõbustus- või huvipark	matkarada		skulptuur
ratsutamine		kalapüük	kabel		kalmistu
ujumiskoht		paadi- või kanuulaenus			
murdmaasuusarajad		mäesuusanõlv			

leppemärk, mis on tegelikult asukohast nihutatud

0 1 2 3 4 5 km

1:200 000

REGIO
www.regio.ee/kaardid

© 2017

Mulgimaa

Mulgimaa kultuuriloolise ja mulgimurdelise põhituumiku moodustavad Halliste, Karksi, Helme, Tarvastu ja Paistu kihelkonnad.

Mulgimaa köidab meeli kaunite Sakala kõrgustiku vahelduvate maastikega. Sama vaheldusrikas kui loodus, on ka kohalik kultuuripärand. Mulgimaa on ikka olnud jõukas kant. "Mulgimaal, seal on hea elada. Kõikjal ilus loodus, viljakandev maa. Sääln on uhked metsasadud, suured jõukad Eesti talud..." – kõik Mulgimaa väärtused on kaunitesse laulusõnadesse sisse kirjutatud.

Mulgid olid esimesed talupojad Eestis, kes alustasid talude päriksostmist 19. sajandil ja seda kanti peetakse Eesti kapitalismi hälliks. Talude päriksostmine ja põllumajandus arenesid Mulgimaal suhteliselt kiiresti, Mulgimaa tõusis majanduslikult jõuka ja kultuuriliselt aktiivse regioonina jõuliselt esile 19. sajandi keskpaiku, oluline oli linakasvatus. Juba 19. sajandi II poolel ilmus suitsutare kõrvale uue nähtusena mulgi häärber, uusaegse mulgi kultuuri tähtsamaid sümboleid.

Mulkidel oli väga oluline osa Eesti ärkamisaja sündmustes. Omariikluse perioodil oli Mulgimaa arenenud põllumajanduse ja aktiivse kultuurieluga piirkond. Kultuuritegevus avaldus eelkõige aktiivses seltsiliikumises. 19. sajandi teist poolt ja 20. sajandi esimest poolt võibki lugeda Mulgimaa hülgeajaks.

Mulgimaa rahvarõivad säilitasid kaua vanu jooni – kokku õmblemata vaipseelikud, pearätid, arhailise taimornamendiga puusapõlled, linsed ja villased õlakatted, meeste pikad püksid. Must Mulgi kuub nii meeste kui naiste rahvarõivaste juures on tuntud kogu Eestimaal ka tänapäeval. Eesti rahvuskööki on mulgid jätnud olulise jälje. Ka tänapäeval armastavad eestlased Mulgi putru, Mulgi kapsaid, Mulgi korpi ja Mulgi kama ehk segakama.

Mulgimaa vaatamisväärsused

- 1 Heimtali muuseum asub vanas maakivist külakoolimajas. Võimalus tutvuda täiusliku koguga rahvusliku käsitöö näidistest, näha vanu majapidamistarbeid ja kunagist klassitua sisustust. Muuseumi kompleksis asub mitu 19. sajandist pärit hoonet, kus korraldatakse pärimuskultuurialaseid õpitubasid, temaatilisi laagreid, hooajalisi näitusi ja käsitöölaatasid.
- 2 Heimtali hobusekasvandus. Ettetellimisel korraldatakse treeninguid.
- 3 Heimtali mõisakompleksi moodustavad 19. sajandil rajatud klassitsistlik peahoone, valitsejamaja, ringtall ja juustukoda. Peahoones asub Heimtali kool. Ringtall on renoveeritud spordihooneks.
- 4 Paistu kirikut on esmakordselt mainitud 1234. aastal. Vanades ürikutes on kirikut nimetatud Lucernaks ja Stella mariseks (ladina keeles kiir ja mere täht), sest kirik on olnud Pärnumaale ja isegi merele näha.
- 5 Kaabut kergitava istuva Mulgi mehe puuskulptuur tervitab tulijaid Paistus aastast 2008.
- 6 Mulgi savikojast Loodi külas saab osta ilusat omanäolist keraamikat ja tellida õpitubasid.
- 7 Loodi looduspargi ja mõis. Looduspargi pindala on 3467 ha. Pinnamoe moodustavad vanad ürgorud. Sinialliku ja Viraski oja kallastel paljanduvad kesk-devoni Aruküla lademe liivakivid, moodustades Loodi põrgus maaililise paljandi. Loodi mõisast pärinevad esimesed teated 16. sajandist. Loodi mõisakompleksis korraldatakse pärimusehituse õpitubasid ja laagreid.
- 8 Kaasiku talu iluaed ja pitsituba.
- 9 Metsarõõmu söögikoht.
- 10 Kopro turismitalu asub Mulgimaa südames Tuhalaane külas, kus kuues hoones pakutakse nii majutust kui ka toitlustust. Kompleksis on suitsusaun, soome saun ja parvasaun, matkarada.

- 11 Murri häärber on 20. sajandi esimese poole Mulgimaale iseloomuliku taluhäärberi näidis. Häärber on taastatud koos pargi, iluaia ja kõrvalhoonetega. Kompleksi on võimalik rentida.
- 12 Õnne talu Morna külas pakub luksuslikku majutust, seminariteenust ja degusteerida saab oma viinamarja- ja marjaveine. Talu ajalugu ulatub aastasse 1875.
- 13 Öisu ürgoru matkarada (2,4 km) kulgeb samanimelise ürgoru nõlval, kust avanevad vaated Vidva oja ja liivakivipaljanditele. Öisu jõeorgu võib nimetada Mulgimaa Taevaskojaks.
- 14 Öisu sepikojas on säilitatud 19. sajandi interjööri ja saab tutvuda erinevate tööriistadega. Sepikojas korraldatakse teemaõhtuid ja ettetellimisel toitlustamist.
- 15 Öisu mõis, mis on Lõuna-Eesti üks kaunimaid ja stiilipuhtamaid barokk-komplekse, rajati 16. sajandi keskel. Inglise stiilis parki iseloomustasid astangud, alleed, terrassid, purskkaevud.

- 16 Halliste kirik renoveeriti ja taasavati 1990. Kirikut on esmakordselt mainitud 1504. Halliste kirikust on saanud püha mälestusmärki Eesti rahva taassünnile ja vabanemisele. Kiriku naabruses asub kalmistu, kuhu on maetud palju kultuuritegelasi. Samas asub ka Annatare – suvine etenduste paik.
- 17 Ajalooline Kulla leerimaja esindab iseloomulikku historitsistlikku tellisarkitektuuri, hoonel on säilinud ajalooline välisilme. Leerimajas on väike kohvik, käsitöötuba ja raamatukogu.
- 18 Puuskulptuur „Mulgi mees“ avati Abja-Paluoja 2006. aastal, kuju on 2,6 m kõrgune.
- 19 Abja-Paluoja on Mulgimaa pealinn. Abja muuseum tutvustab piirkonna minevikku ja tänapäeva. Mulgi Ukuvakas saab näha ja osta kohalikku käsitööd. Mulgi Kõrts, mis pakub mulgipärast toitu, tegutseb enam kui 100 aastat vanas sadulsepa majas. Abja spordikeskuses on ujula ja saunakompleks.
- 20 Endise Abja linavabriku hoonetekompleks asub Abja-Vanamõisas. Abja linavabrikul on olnud läbi aastakümnete Mulgimaa jaoks märgiline tähendus. Vabrik oli 20. sajandi alguses Tsaari-Venemaa moodsaim.
- 21 Pajumäe mahetalu pakub gruppidele ettetellimisel ekskursioone farmis ja oma talu mahepüütoodete degusteerimisi.
- 22 Mõisaküla on Eesti väikseima rahvaarvuga linn. Linnas asub puuskulptuur „Mulgi lapsed“ avati 2014. Mõisaküla muuseum on asutatud 1970. Üksik vagun südalinna ja vanad tsaariaegsed raudteekasarmud meenutavad linna ajalugu, mis on tihedalt seotud raudtee arenguga.
- 23 Mellini Puhkekeskus pakub puhkamisvõimalusi aasta ringi.
- 24 August Kitzbergi tubamuuseum. August Kitzberg (1855-1927) on Mulgimaa tuntumaid kirjanikke, olles saanud inspiratsiooni oma teoste kirjutamiseks Mulgimaalt. Pärast kutseliste teatrite tekkimist kujunes Kitzbergist üks eesti draamakirjanduse rajajaid.
- 25 Karksi-Nuia asub Karksi ürgoru veerel. Samas asub skulptor Jaak Soansi poolt 1990 valminud kirjanik August Kitzbergi monument. Puuskulptuur „Tantsivad mulgid“ avati 2010. a. Veekeskuses on ujula ja saunad. Oru veerult avanevad imelised vaated Karksi maastikukaitsealale.

- 26 Mulgi pruulikoda on rajatud põlisesse Mulgi tallu Kiini-Hansule. Mulgi pruulikoja õlu on pastöriseerimata. Õlletegu on mõjutatud vanast heast maaelu romantikast ja Mulgimaa rahvapärimeste müstikast.
- 27 Karksi ordulinnuse varemed ja Karksi Peetri kirik. Karksi foogtkonda mainivad ajaloolikud esmakordselt 1248. Ordulinnus hävis Põhjasõjas 1708. aastal. 1778 valmis omapärane kirik, mis ehitati osaliselt vanale linnusemüürile. Karksi kirik on ainulaadne Eestis – torni tipp on kaldu 205 cm.
- 28 Karksi mõis ja külamuuseum. Tiikidega kujundatud pargis on säilinud vanast hoonestusest ait, metsahärra maja, sepikoda ja L-kujulise põhiplaaniga valitsejamaja, kus tegutseb külamuuseum.
- 29 Polli Aiandusuuringute Keskus on tuntud puuvilja ja marja sordiaretuskeskusena. 2014 alustas Pollis tegevust tervise- ja loodustoodete kompetentsikeskus.
- 30 Polli mõisasüdames on arvukalt hästi säilinud kõrvalhooneid. Lisaks hilisklassitsistlikule aidale (1835) on säilinud 19. sajandist sõiduhobuste tall, lihaait, moonakatemaja, aednikumaja, kasvuhoone, valitsejamaja ja renoveeritud koertemaja.
- 31 Lilli loodusmaja hooned pärinevad aastast 1865. Toimuvad maaelu ja looduskeskkonda tutvustavad programmid ja korraldatakse laagreid. Keskuses elavad koduloomad ja -linnud.
- 32 Teringi õpperada on 4,5 km pikk ja tutvustab kohalikku elustikku.
- 33 Nava talu on kujunenud igasuviseks vabaõhuetenduste ja kontsertide korraldamise kohaks.
- 34 Mälestusmärki Balti keti 20. aastapäevaks avati 2009. Ausammas kujutab metallseinast välja lõigatud eluuuruses seitset inimfiguuri, kes seisavad käest kinni. Igaüks võib astuda figuuri kohale ja tunda nii ennast seismas Balti ketis.
- 35 Taagepera loss ja park. Juugendstiilis lossi lasi oma elupaigaks ehitada parun Hugo von Stryk 20. sajandi alguses. Pilgupüüdev on 40 m kõrgune läänetorn. Lossis tegutseb hotell ja restoran.
- 36 Kivimäe turismitalu pakub erinevaid aktiivse puhkuse veetmise võimalusi, majutust ja toitlustust.
- 37 Sooglemäele rajatava Mulgi elamuskeskuse hooned pärinevad 20. sajandi algusest. Tulevikus saab keskuses näha Mulgimaa pärandit eile ja täna.
- 38 Taagepera kirik ja Mats Erdelli kabel asuvad Ala külas. Kirik on rajatud 1674. aastal abikirikuna. Taagepera kalmistul asub esimese eestlasest mõisniku – Mats Erdelli perekonna kabel ja kirjanik Hella Wuolijoki lähedaste kalm.
- 39 Riidaja mõis ja Gerdruta kabel. Riidaja mõisahoone on üks paremini säilinud barokseid puidust mõisahooneid Eestis, mille peahoone valmis 1762. Gerdruta kirik-kabeli lasi ehitada mõisaproua Gerdruta von Stryk oma varalahnunud tütrele Louise Hedvigile. Kirik-kabeli taastas von Strykide perekond 2001.
- 40 Torupillitalu peab rahvamuusik Ants Taul oma perega. Pakutakse majutust ja kohalikku toitu. Ettetellimisel pärimusmuusika õpitoad.
- 41 Puuskulptuur „Mulgi naine“ avati Helmes 2007.
- 42 Helme ordulinnus ja koopad. Esimesed kirjalikud andmed linnusest pärinevad 1265. aastast, kuid muinaslinn oli arvatavalt selles kohas palju varem. Ordulinnus hävis Vene - Rootsi sõjas 1658. Linnusevaremetest põhja pool asub koobastik. Koopad on olnud rasketel aegadel pelgupaigaks.
- 43 Helme koduloomuuseum avati 1979 endises pastoraadihoones. Rikkalik väljapanek tutvustab taluelu ja -majapidamist, kultuuri- ja vaimuelu. NB! Muuseum on avatud suvehooajal!
- 44 Marja talu puhkekompleks pakub nii majutust kui ka toitlustust.
- 45 Udumäe puhketalu pakub nii majutust kui ka toitlustust.
- 46 Tõrva on Mulgimaa suurima rahvaarvuga linn. Linnas on neli järve ja voolab läbi Öhne jõgi. Pilku püüab vana kõrtsihoone 19. sajandist ja 2017 avatud keskvaljak „Mulgi kuurort“. Tõrva kirik-kammersaal tegutseb kontserdipaigana aastast 1990. De Tolly hotell asub aedlinna rüpes. Maaililise Veski järve kaldal toimuvad suviti kontserdid. Vanamõisa järve ääres asub Eesti kõrgeim vettähüpetorn 11 m.
- 47 Kalme veski pakub suvel kalastusvõimalusi, samuti toitlustust ja seminariteenust.
- 48 Barclay de Tolly mausoleum ehitati 1823 ja on vürst Michael Andreas Barclay de Tolly (1761-1818) ja tema abikaasa puhkepaigaks. Barclay de Tolly etendas olulist rolli sõjas 1812-1814 võitluses Napoleoni vastu. Klassitsistliku mausoleumi autor on Apollon Štšedrin. Praegu on kabel osa muuseumist.

- 49 Käre lahinguväljadel on võimalik kogeda ajalugu oma kõige ehedamas võtmes, kujutades ennast tagasi 1944. aasta lahingupaikadesse. Kärel on ajaloolised sündmused põimitud kaasaegsete vaba aja veetmise võimalustega.
- 50 Greete hotell on Eesti unikaalseim ja suurim palkmaja, mille ükski ruum pole nelinurkne – maja on pealtvaates otsekui meekärg. Kompleks asub Väikese Emajõe kaldal. Pakutakse majutust ja toitlustamist.
- 51 Koorküla Valgjärv ja Koorküla koobastik. Valgjärvega on seotud mitmeid muistendeid. Järve keskel paikneval veealusel seljandikul on märgata muistse ehitise jäänused.
- 52 Puuskulptuur püstitati Hummulisse koos Mulgimaa tutvustava infostendiga 2013.
- 53 Hummuli loss ja park on rajatud inglise-gooti stiilis 1860. Järvesilma turismitalu ja Rahamäe puhkemaja pakuvad piirkonnas majutust.
- 54 Pikasilla puhkeala asub Väikese Emajõe suudmes, kus on paadisadam, kampingud, erinevad sportimisvõimalused, telkimisala.
- 55 Tondisaar asub Võrtsjärves, seal on puhkekoht lõkkeplatsi ja grillimisvõimalusega. Saarega on seotud rida legende.
- 56 Purjeka- ja kalesõidud Võrtsjärvel. Samuti saab ettetellimisel maitsta kalauhhaad ja suitsukala.
- 57 Suislepa puhkealal Öhne jõe kaldal saab kampingutes ööbida ning parvesauna ja paate rentida. Uue-Suislepa mõisa varaklassitsistlik peahoone püstitati 1810. Viljapuu aed on kuulsaks saanud Suislepa õunasordi järgi.
- 58 Tarvastu Peetri kirik (pühitseti praegusel kujul 1893).
- 59 Mustlas asub Tarvastu käsitöökoda pakub kohalikku käsitööd ja ettetellimisel saab osaleda õpitubades. Muuseum tutvustab piirkonna ajalugu. Kohvik on tuntud oma pagaritoodetega. Paisjärve kaldal asub puuskulptuuride grupp „Õnnelik Mulgi pere“ avati 2013.
- 60 Lusika talus saab imetleda kaunist iluaeda, pakutakse majutust ja korraldatakse laagreid.
- 61 Kärstna mõis ja Kabelimägi. Kärstna mägi ehk Kabelimägi on 136 m

kõrgune. Mäel asub von Anrepite perekonna kalmistu ja kabel. 1844 püstitati kabeli naabrusesse malmist lõvikujuline mälestusmärk kindralleitnant Reinhold von Anrepile, kes hukkus 1807 Preisi - Prantsuse sõjas Mohringeni lahingus. Kärstna mõis pakub ettetellimisel ekskursioone ja toitlustust.

- 62 Ennukemäe metsavendade punker oli kasutusel 1944-1945. Võimalikult originaalilähedast taastatud punkris on meeskonnaruum lavatsi ja pliidiga. Hävis 2016, teist korda taastatud 2017.
- 63 Muresse lambakasvatustalus tehakse imelist mulgimustrilist käsitööd.
- 64 Holstre-Polli Puhke- ja Spordikeskus. Erineva pikkuse ja raskusastmega suusa-, matka- ja discgolfi rajad. Majutamine, seminariteenus, laagrite korraldamine, 25 m kõrgune vaatetorn, kampingud.
- 65 Sinialliku matkarada kulgeb Loodi-Sinialliku ürgorus asuva Sinialliku järve kaldal ja juhatab matkaja kaunite salapärase allikateni. Suur Siniallikas on muistne ohvrialikas.
- 66 Männiku metsatalu Mulgimaa põhjapiiril metsade keskel pakub mitmesuguseid võimalusi puhkuseks, majutuseks ja hea toidu nautimiseks.

Mulgimaa vaatamisväärsused ja kogu turismiinfo leiad
www.mulgimaa.ee